

Slutevaluering af toiletter med skylle- og tørrefunktion i forbindelse med Spareforslag 15 MSO, Aarhus Kommune

Maj 2013

AARHUS
KOMMUNE

Udarbejdet af Søren Aalykke
for Velfærdsteknologisk Enhed,
Magistraten for Sundhed og Omsorg,
Aarhus Kommune

Faglige konsulenter:

Birgit Mikkelsen, chefkonsulent

Inger Kirk Jordansen, specialkonsulent

Indhold

Resumé og hovedkonklusioner	3
Baggrund.....	4
Spareforslag 15	4
Implementering af Spareforslag 15	4
Det anvendte toilet med skylle- og tørrefunktion	4
Valg af borgere.....	5
Slutevalueringen	6
Om undersøgelsen	7
Om borgerne, som har deltaget i undersøgelsen	8
Kønsfordelingen.....	8
Fordelingen på aldersgrupper.....	8
Gennemsnitsalder.....	8
Hvor længe har toilettet været i brug?	9
Resultater fra evalueringen	10
Generel tilfredshed med toilettet blandt borgerne.....	10
Generel tilfredshed med toilettet blandt plejepersonalet	10
Effekter for borgeren	11
Generel beskrivelse af effekt for borgeren	11
Livskvalitet.....	12
Sundhed	13
Urinvejsinfektioner	13
Afføringsvanskeligheder	13
Hudproblemer	14
Sundhed samlet set	14
Borgerens funktionsevne og selvhjulpethed	15
Toiletbesøg	16
Af- og påklædning.....	16
Personlig hygiejne.....	17
Flytte sig.....	17
Færdes i egen bolig.....	18
Samlet vurdering af selvhjulpethed.....	18
I øvrigt ift selvhjulpethed:.....	19

Deltagelse i Grib Hverdagen	19
Effekt for personalet	20
Arbejdsmiljø.....	20
Tidsbesparelse	21
Ulemper, problemer og øvrige kommentarer i evalueringen	22
Instruktion i brug.....	22
Rengøring.....	22
Toilettets (sædets) størrelse	22
Tørrefunktion	22
Andre kommentarer	22
Øvrige spørgsmål	23
Bilag - Spørgeskema anvendt i Slutevalueringen	

Resumé og hovedkonklusioner

Aarhus Kommune har siden slutningen af 2011 haft et tilbud til borgere i eget hjem (fritvalgsområdet) om at supplere eller erstatte personlig hjælp til toiletbesøg med et toiletsæde med skylle- og tørrefunktion.

Der er i dag 276 borgere, der har et skylle-tørre toilet i eget hjem – og flere er på vej.

Vi har netop afsluttet en evaluering af indsatsen vedrørende 30 tilfældigt udvalgte borgere. 21 besvarede undersøgelsen, og resultatet er overordentlig positivt.

Toiletter med skylle- og tørrefunktion har en positiv indvirkning på borgernes livskvalitet og sundhedstilstand, samtidig med at det sparer tid og indsats for plejepersonalet.

- Såvel borgere som plejepersonale udtrykker stor positiv tilfredshed med toiletter med skylle- og tørrefunktion.
- Slutevalueringen viser et markant fald i forekomsten af urinvejsinfektioner og hudproblemer, samtidig med at mange borgere har færre afføringsproblemer, fordi de nu kan komme på toilettet, når de selv ønsker det – og oftere, uden at skulle vente på, at der kommer nogen, der kan hjælpe dem.
- Denne forbedring i sundhedstilstanden må antages at medføre en tidsbesparelse – uanset at denne ikke umiddelbart fremgår af evalueringen.
- Desuden ser det ud til, at toilettet med skylle- og tørrefunktion medvirker til øget selvhjulpne for borgerne, såvel hvad angår toiletbesøg som andre aktivitetsområder.
- Det ser også ud til, at der er en stor tidsbesparende effekt i anvendelsen af toiletter med skylle- og tørrefunktion – uanset om det resulterer i en ændring i den visiterede tid til borgeren, eller betyder at personalet kan anvende tiden til noget andet.
- 4 borgere er blevet helt selvhjulpne og modtager ikke hjælp fra kommunen. Blandt de borgere, der fortsat modtager hjemmepleje, er 5 blevet selvhjulpne med toiletbesøg og 8 delvist selvhjulpne.

Der var fra kommunens side et mål om, at der i gennemsnit skulle spares 5 minutter pr. borger pr. dag, svarende til 35 minutter pr. uge. Undersøgelsen viser, at der i gennemsnit som minimum spares 51,8 minutter pr. borger pr. uge.

Hvor der som udgangspunkt var en forventet besparelse på 11.500 kr. pr. borger pr. år, viser det sig, at der kan spares 17.020 kr. pr. borger pr. år. Med det forventede antal borgere, der benytter toilet med skylle- og tørrefunktion, på 500 vil kommunen kunne opnå en besparelse på 8,5 mio. kr. pr. år.

Det skal bemærkes, at der i ovenstående ikke er fraregnet udgifter til køb og installation af toilet (og senere afmontering) samt i visse tilfælde øgede driftsudgifter til rengøring. Omvendt er der heller ikke indregnet forventede besparelser som følge af den forbedrede sundhedstilstand hos borgerne, herunder færre udgifter til kommunal medfinansiering i forbindelse med indlæggelser på grund af urinvejsinfektioner mv.

Baggrund

Spareforslag 15

I november 2010 blev der i Magistraten for Sundhed og Omsorg i Aarhus Kommune (MSO) fremlagt et sparekatalog, der blev vedtaget af byrådet i januar 2011.

I dette sparekatalog indgår opsætning af toiletter med skylle- og tørrefunktion hos borgere i eget hjem (fritvalgsområdet), der får kommunal hjælp til toiletbesøg, som et selvstændigt spareforslag – nærmere bestemt som "Spareforslag 15 – Effektivisering af pleje via teknologiske hjælpemidler, påsætnings skylletoilet"¹.

Det vedtagne forslag indeholder en økonomisk besparelse pr. borger på 11.500 kr. pr. år. Besparelsen er udregnet ud fra den præmis, at toiletterne i gennemsnit vil skabe en tidsbesparelse på 5 minutter pr. borger pr. dag i forbindelse med den tildelte hjælp.

I første omgang forventes toiletterne installeret hos 500 borgere, der udvælges ud fra mulighederne for at installere et påsætnings skylletoilet i hjemmet samt borgerens mulighed for at blive mere selvhjulpne ved hjælp af et påsætnings skylletoilet.

På baggrund af erfaringerne med toiletter hos de 500 borgere, kan målgruppen eventuelt udvides med flere relevante borgere, både i fritvalgsområdet og i plejeboliger.

Velfærdsteknologisk Enhed i Magistraten for Sundhed og Omsorg blev pålagt ansvaret for at indfri den økonomiske besparelse.

Implementering af Spareforslag 15

Velfærdsteknologisk Enhed var ved sparekatalogets vedtagelse allerede i gang med at afprøve toiletter med skylle- og tørrefunktion – blandt andet i forbindelse med et projekt ledet af Socialstyrelsen (støttet af Fonden for Velfærdsteknologi – kaldet ABT-fonden på daværende tidspunkt).

I forbindelse med sparekatalogets vedtagelse blev der ud fra de eksisterende erfaringer udarbejdet en ny screeningsproces i forhold til hvilke borgere, der kunne inkluderes. Derefter startede den egentlige udrulning og implementering af toiletterne, der blandt andet har inkluderet undervisning af kommunalt sundheds- og plejepersonale.

For at sikre den størst mulige kvalitet i forbindelse med den fremtidige tildeling af toiletter med skylle- og tørrefunktion besluttede Velfærdsteknologisk Enhed, at der skulle gennemføres en systematisk evaluering af toiletternes effekt på en gruppe (ca. 30) af de involverede borgere. Erfaringerne fra evalueringen skulle efterfølgende bruges i forbindelse med den fremtidige visitering af borgere.

Evalueringen skulle gennemføres over et år med førmåling januar 2012, midtvejsmåling juni/juli 2012 og slutmåling januar 2013 (nærværende rapport, som altså først blev gennemført i april 2013).

Det anvendte toilet med skylle- og tørrefunktion

Der findes en række forskellige toiletter med skylle- og tørrefunktion på markedet, med mange forskellige designs og funktioniteter, f.eks. gulvstående, væghængte, separate påsætnings toilet-sæder, med liftfunktion, med kipfunktion, med varme i sædet o.a. Spareforligets grundlag var påsætnings sæder med skylle- og tørrefunktion.

¹ <http://www.aarhus.dk/da/politik/Kommunens---oekonomi/Budgetforlig/Forlig---om---budget---2011/Besparelser---i---budget---2011.aspx>

På baggrund af et EU-udbud blev det produkt valgt, som skulle benyttes som den generelle løsning. Det blev et Aspen Bidet af modellen Jasmin.

Jasmin er et toiletsæde med skylle- og tørrefunktion og varme i sædet. Toiletsædet monteres på en eksisterende toiletkumme og tilsluttes vand og elektricitet. Det har således kun i enkelte tilfælde været nødvendigt at udskifte borgernes toiletkumme, hvor der var behov for et større sæde og hermed også en større toiletkumme. I visse tilfælde har der desuden været behov for andre individuelle tilpasninger, som f.eks. toiletforhøjer, toiletsædeløfter, toiletsokkelforhøjer, armstøtter, fjernelse af dørtrin mv. for at borgere kunne blive selvhjulpne.

Valg af borgere

Der blev indledningsvist udarbejdet en række kriterier, som skulle bruges som inspiration til at vurdere hvilke borgere, der skulle have tilbud om et toilet med skylle- og tørrefunktion. Kriterierne var alene tænkt som inspiration, da der allerede på dette tidspunkt var indikationer om, at det ikke alene er den umiddelbare tidsbesparende effekt, der er interessant. Tidligere erfaringer pegede på, at der også kunne være en positiv effekt på borgernes nedre sundhedstilstand, og der var således ønske om også at inkludere borgere, hvor formålet i ligeså høj grad var at afhjælpe hygiejneproblemer ol., som det var at reducere tiden til hjælp til toiletbesøg.

Den primære målgruppe har således været borgere, der får hjælp til toiletbesøg, nedre hygiejne og/eller bad, men en stor del af borgerne har tillige eller som eneste problem haft hud- og hygiejneproblemer.

En anden gruppe har været borgere, der ikke i forvejen modtog hjælp fra kommunen, men hvor det blev vurderet, at de inden for kort tid ville få behov for hjælp, som det blev formodet kunne afhjælpes eller udskydes ved brug af toilet med skylle- og tørrefunktion.

Slutevalueringen

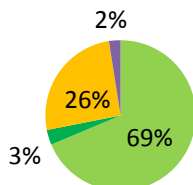
På tidspunktet for slutevalueringens gennemførelse (15. april 2013) var der i alt blevet screenet 402 borgere med henblik på en vurdering af, om de kunne have gavn af anvendelsen. Ud af disse er der ganske få, som ikke kunne få et toilet med skylle- og tørrefunktion, hovedsageligt pga. stærkstrømsregulativets afstandskrav, og nogle få har ønsket at få demonteret toilettet efter at have prøvet det. Disse to grupper udgør i alt cirka 10 borgere.

Nogle af borgerne, som har fået monteret et toilet er døde og nogle er flyttet på plejehjem. Det drejer sig om i omegnen af 100 borgere ud af de screenede.

I dag er der installeret toiletter med skylle- og tørrefunktion hos 276 borgere, mens 13 er godkendte til at få toilettet, men venter endnu på at få toilettet installeret.

Screening af borgere med henblik på toilet med skylle- og tørrefunktion (402 borgere i alt)

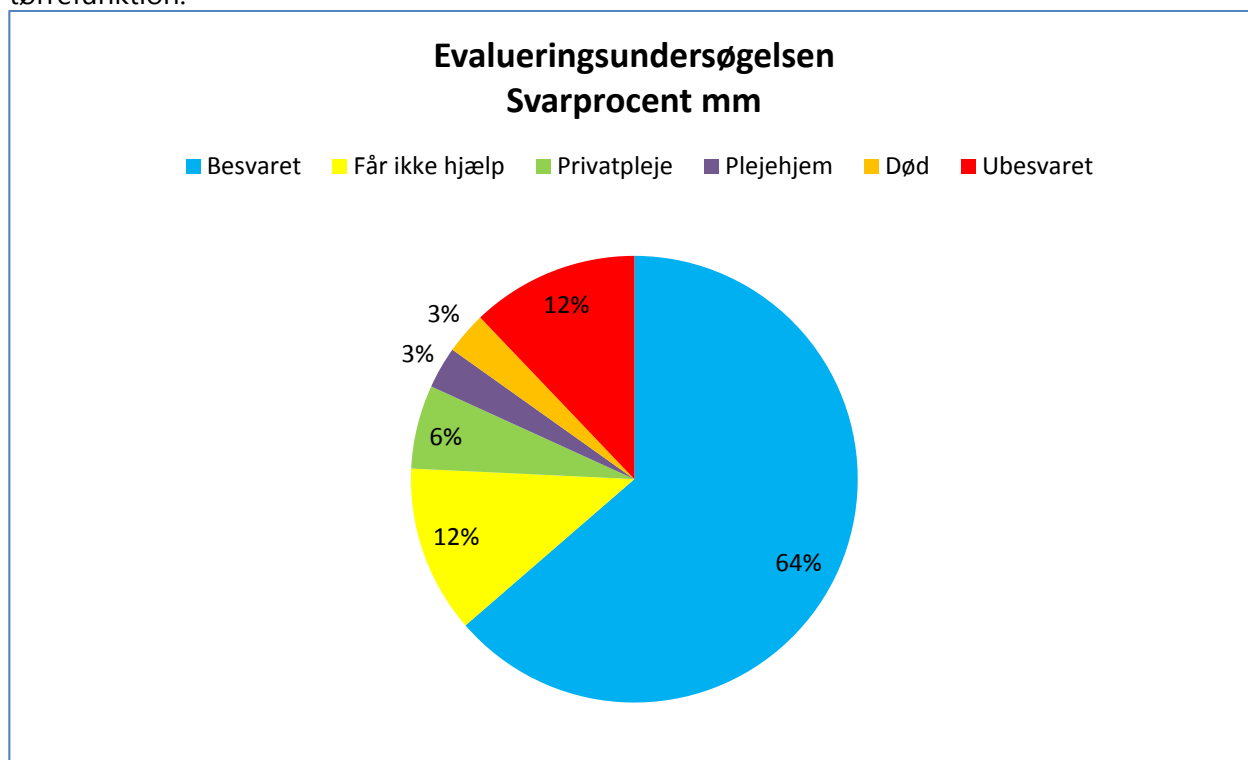
- Screenet, godkendt og i brug
- Screenet, godkendt - endnu ikke installeret
- Screenet, godkendt - har ikke længere toilet (død, på plejehjem oa.)
- Screenet - ikke fået toilet

Blandt de deltagende borgere er der foretaget før- og midtvejsmålinger vedrørende 30 tilfældigt udvalgte borgere. Da der har været en del frafald – blandt andet på grund af dødsfald eller fordi borgeren er flyttet på plejehjem – har det forud for slutevalueringen været nødvendigt at inkludere en række nye borgere. Derved er bruttodeltagerlisten i evalueringen blevet på 33 borgere, hvilket svarer til 12% af de borgere, som p.t. har et toilet med skylle- og tørrefunktion. Der er udsendt spørgeskemaer til de lokale sundheds- og plejepersonales teamledere, som har skullet udpege en medarbejder, der var direkte involveret i plejen i forbindelse med den enkelte borger, der var udvalgt til at deltage i evalueringen. Plejepersonalet har derefter udfyldt evalueringsskemaet og involveret borgeren for at få borgerens vurderinger og kommentarer.

Om undersøgelsen

Der er udsendt spørgeskemaer vedrørende 33 borgere, som har fået tildelt et toilet med skylle- og tørrefunktion.

Vi har modtaget besvarede evalueringsskemaer vedrørende 21 borgere – eller 64% af de adspurgte (84% af dem i undersøgelsen, hvor kommunen stadig kommer).

4 borgere (eller 12%) er blevet fuldstændig selvhjulpne, og kommunen kommer ikke hos dem længere. Evalueringsskemaet er ikke udfyldt for disse borgere, og de antageligt positive tilbagemeldinger er derfor ikke inkluderet i nærværende evalueringsrapport..

1 var død på tidspunktet for gennemførelsen af evalueringen (og endnu en borger afgik ved døden kort tid efter at undersøgelsen var gennemført – men besvarelsen var modtaget inden og indgår derfor i evalueringen).

1 er kommet på plejehjem og 2 er overgået til privat hjemmepleje (og her har vi ikke modtaget svar) – og endelig er der 4 borgere, hvor vi ikke har modtaget svar fra plejepersonalet trods gentagne rykkere.

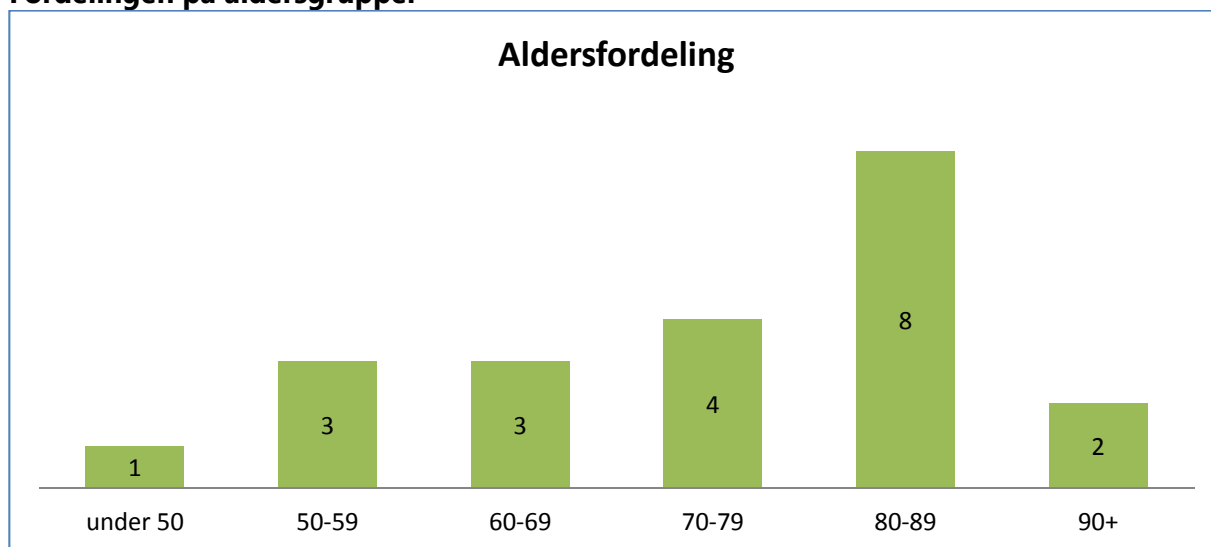
Om borgerne, som har deltaget i undersøgelsen

Kønsfordelingen

Mand: 8 (38%)
Kvinde: 13 (62%)

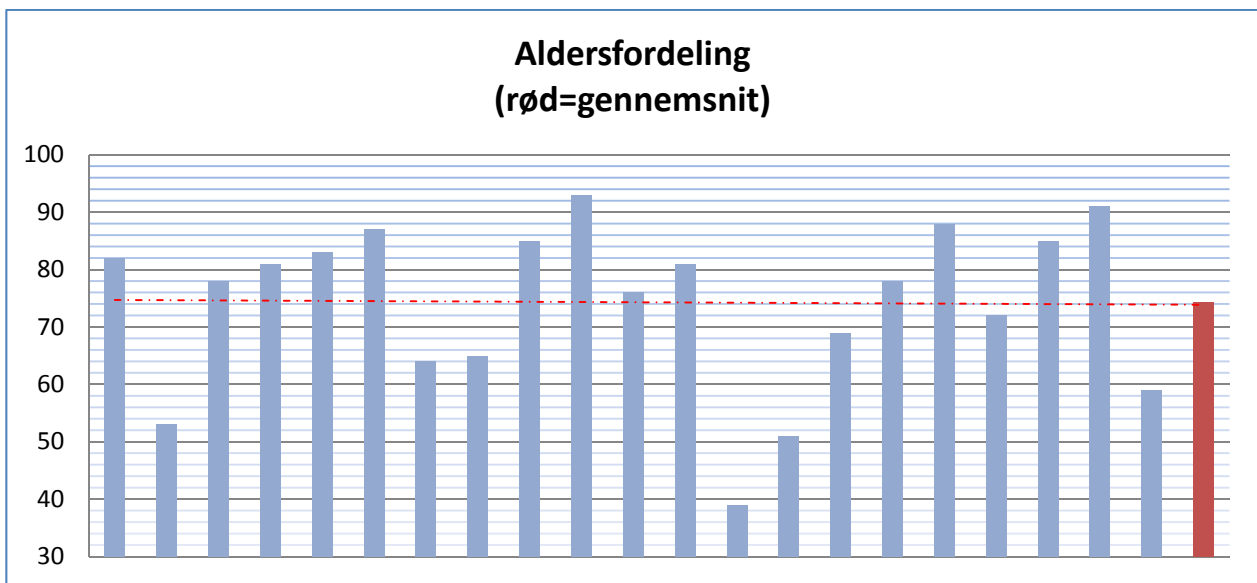
Fordelingen på aldersgrupper

Under 50 år: 1 (5%)
50-59 år: 3 (14%)
60-69 år: 3 (14%)
70-79 år: 4 (19%)
80-89 år: 8 (38%)
Over 90 år: 2 (10%)

Gennemsnitsalder

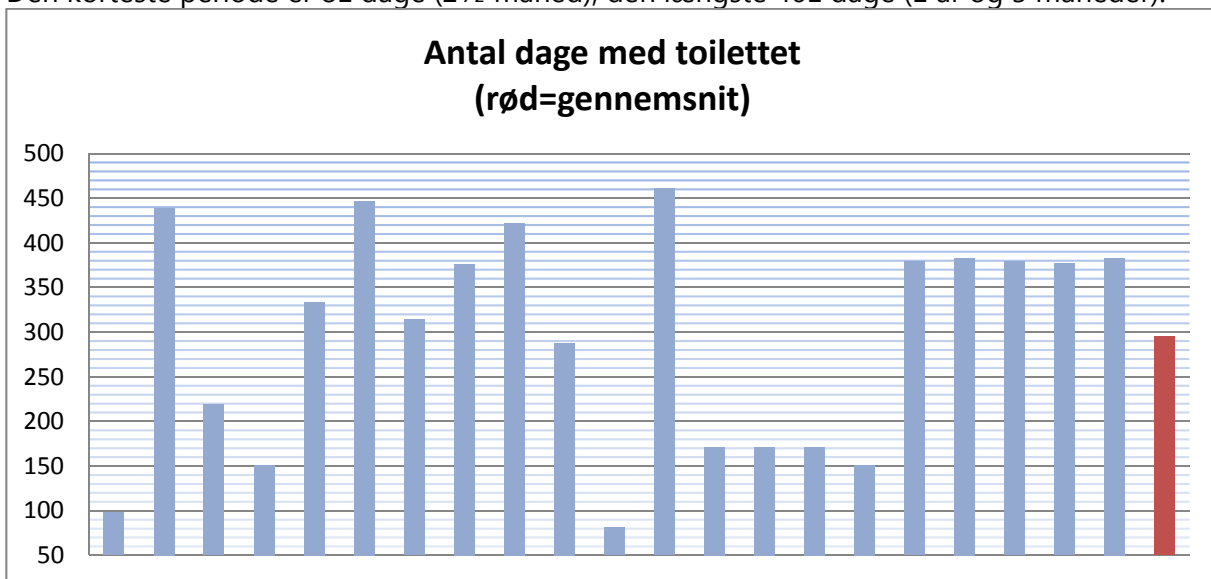
Gennemsnitsalderen for borgerne, der har besvaret spørgeskemaet og dermed givet data til undersøgelsen, er 74,3 år.

Hvor længe har toilettet været i brug?

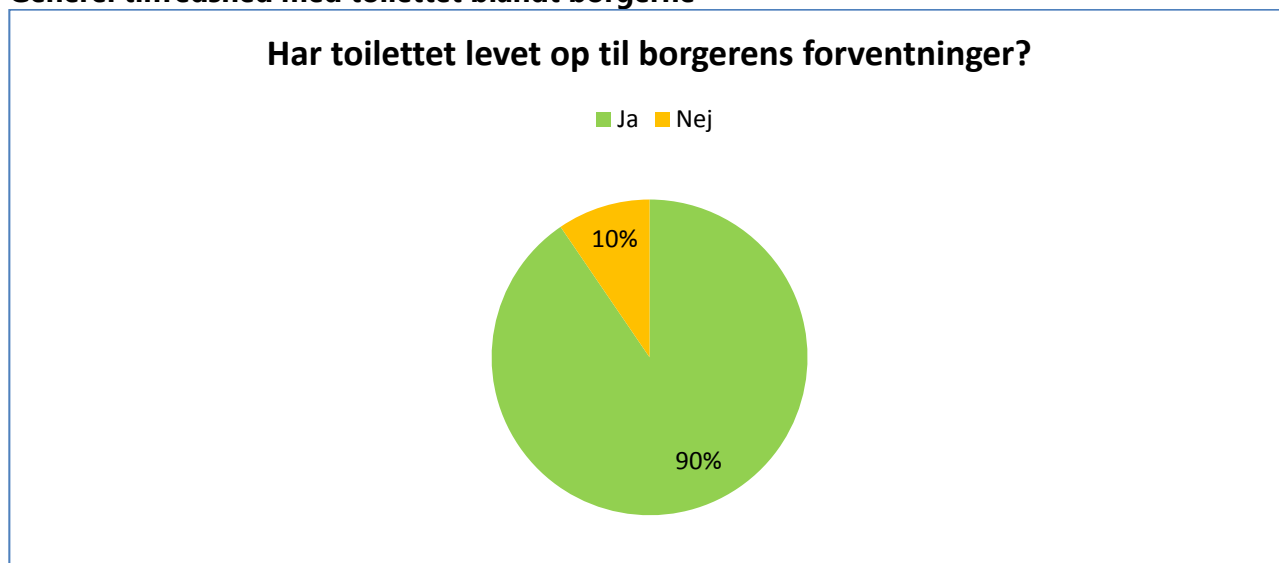
Borgerne i undersøgelsen har i gennemsnit haft deres toilet med tørre- og skyllefunktion i 295 dage, dvs. knap 10 måneder.

Den korteste periode er 81 dage (2½ måned), den længste 461 dage (1 år og 3 måneder).

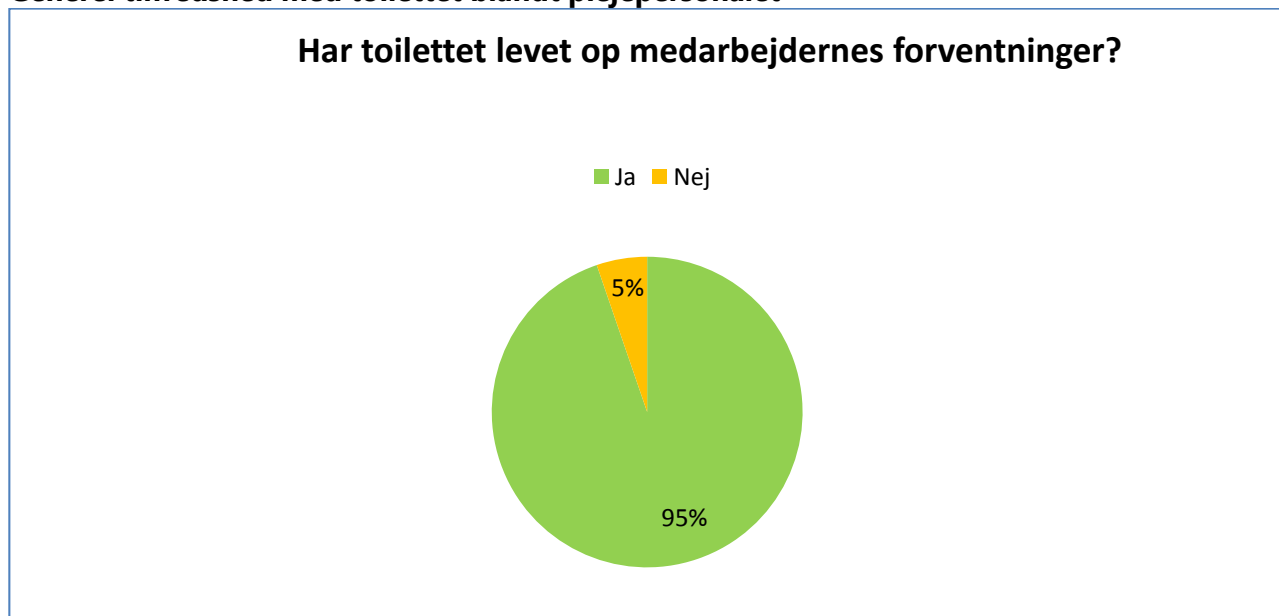
Resultater fra evalueringen

Generel tilfredshed med toilettet blandt borgerne

Blandt borgerne mener 90% (19 ud af 21), at toilettet har levet op til forventningerne. Af de 2 som vurderer, at toilettet ikke lever op til forventningerne, angives det, at 1 borger ikke er tilfreds, idet toilettet tilsyneladende er for lille til ham. 1 borger har demenssygdom og har ikke udtrykt nogen forventninger. Denne borger kan ikke bruge toilettet efter hensigten. En enkelt borgere var skeptisk og ikke så positivt indstillet fra starten, men er nu overordentlig positiv - så sammenlagt må man konkludere at toilettet har overgået forventningerne.

Generel tilfredshed med toilettet blandt plejepersonalet

Blandt plejepersonalet er tilfredsheden på 95% (18 ud af 19) – i et tilfælde, hvor man ikke mener toilettet har levet op til forventningerne, skyldes det at borgeren er demensramt, og at det ikke er lykkedes at få hende til at anvende toilettet efter hensigten. To besvarer ikke spørgsmålet, "idet borger selv ordner toiletbesøg nu".

Effekter for borgeren

Generel beskrivelse af effekt for borgeren

Det ser ud til at toiletter med skylle- og tørrefunktion har meget positiv effekt for borgerne. Der er 3 områder, der går igen i evalueringerne: Selvhjulpethed, blufærdighed, samt hud- og hygiejneproblemer. På alle 3 områder er der en overordentlig positiv tilbagemelding, såvel fra borgere som plejepersonale.

Det, at man som borger kan foretage et toiletbesøg uden at skulle have hjælp (og når det passer én) øger i høj grad livskvaliteten for den enkelte borger. Desuden er det at gå på toilettet en meget privat handling, der involverer stor blufærdighed – og dette problem løser toilettet for borgeren. Derudover er der desuden store gevinster for den enkelte i, at der er færre problemer med hygiejne og hud (dette mindsker også behovet for indsats fra plejepersonalet på dette område).

Citater:

"Færre blærebetændelser og hudproblemer. En daglig behagelighed og glæde i borgerens liv at kunne blive skyllet efter toiletbesøg. Grundig rengøring. En stor lettelse for hustru, som i det daglige er den person, der støtter mest omkring toiletbesøg"

"Er via skylletoilet og rehabindsats (red. Grib Hverdagen) blevet i stand til at klare sig selv i hverdagen"

"Effekt på hud og træg mave"

"Er mere ren forneden"

"Det har været en helt stor hjælp!"

"Tidsbesparende. Større livskvalitet, da borgeren føler sig mere selvhjulpen"

"Det har afhjulpet hud- og hygiejneproblemer. Borger bliver ren hver gang"

"Helt klart bedre hud (borger bliver ikke hudløs)"

"Før har det været et problem at holde undertøj og lagner rene. Det er det ikke længere"

"Borger glad for ikke at stå i den for hende blufærdige situation at skulle tilkalde hjælp. Har haft færre urinvejsinfektioner"

"Afhjælper hudproblemer"

"Bruger primært skylletoilet efter afføring, hvor hustru så ikke skal hjælpe så hyppigt"

"Imødekommer blufærdighed"

Livskvalitet

11 ud af 21 (52%) giver udtryk for at toilettet har bidraget til øget livskvalitet.

Beskrivelserne af, på hvilken måde livskvaliteten er påvirket, angiver:

"Positivt, da borgeren er blufærdig og nu selv kan "tørre sig" efter toiletbesøg"

"Kan bedre selv gå på toilet"

"Positivt. Vil helst selv (blufærdig) – og det kan hun nu"

"Borger vil gerne klare sig selv ift nedre hygiejne – og det kan han nu"

"Ja. Skal ikke vaskes i bagen efter "stort toiletbesøg"

"Borgeren bliver altid helt ren, undgår derfor urinvejsinfektioner"

"Ja – giver stort velbefindende"

"Ja – idet jeg ikke skal i brusebad hver gang efter stort toiletbesøg"

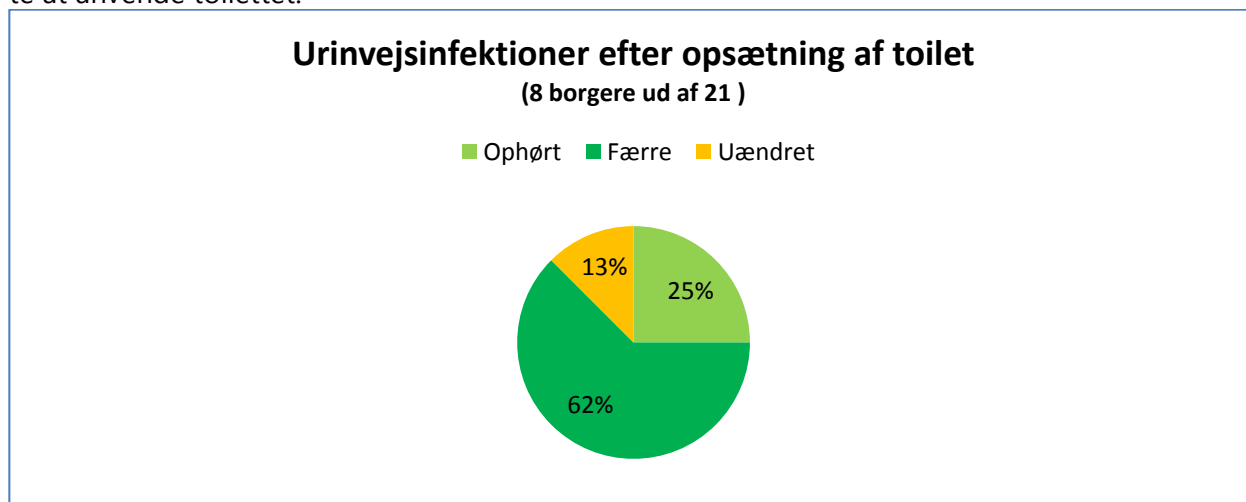
"Meget positivt"

"En stor behagelighed for borgeren at skulle på toilettet. Sætter stor pris på at blive skyllet og luft-tørret efter toiletbesøget. Tidligere var det problematisk, da borger har fast, sej afføring – og derfor var meget svær at få ordentligt rengjort. Desuden smertefulde hæmorider, som tidligere fik en mere håndfast behandling"

Sundhed

Urinvejsinfektioner

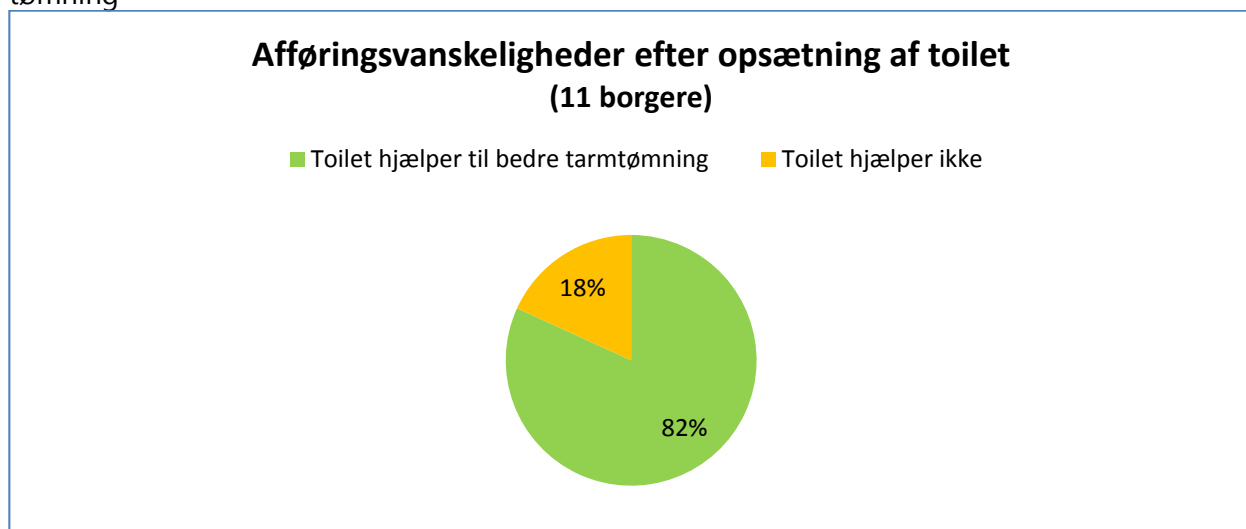
38% (8 borgere ud af 21) svarer, at de har eller har haft urinvejsinfektioner (UVI), før de fik et toilet. Af dem er kun 1 uændret – 5 har haft meget færre UVI, og 2 har slet ikke haft UVI, efter de begyndte at anvende toilettet.

Det skal selvfølgelig noteres, at perioden før må antages at være længere end perioden efter, og at det er sandsynligt, at der også uden effekten fra toilettet ville have været flere tilfælde før end efter. Men en analyse af de 5, som angiver et fald i antallet af infektioner, viser, at de i gennemsnit har haft toilettet i brug i 288 dage – knap 10 måneder. Dette gør, at resultatet godt kan anses for retvisende. Meget tyder således på, at blandt de personer, som er plaget af urinvejsinfektioner, vil der i langt de fleste af tilfældene kunne registreres et mærkbart fald i omfanget ved brug af toilet med skylle- og tørrefunktion.

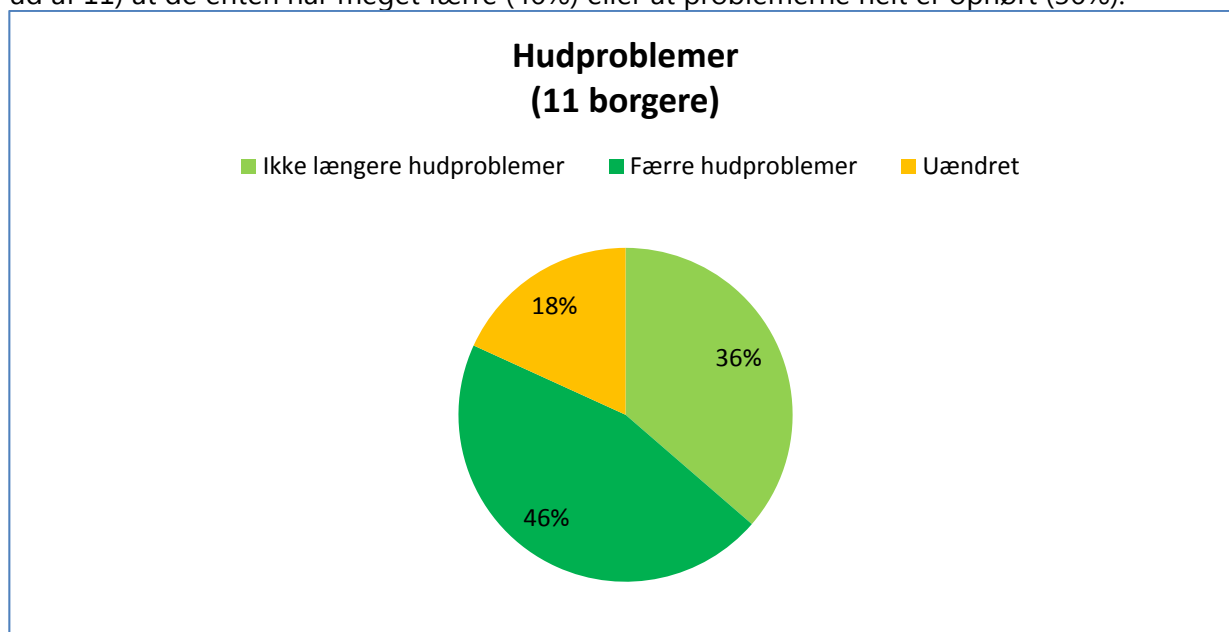
Afføringsvanskeligheder

52% (11 borgere ud af 21) svarer at de har vanskeligt ved at komme af med deres afføring, men af disse svarer 82% (9 af 11), at toilettet hjælper til at komme oftere på toilet eller få en bedre tarmtømning

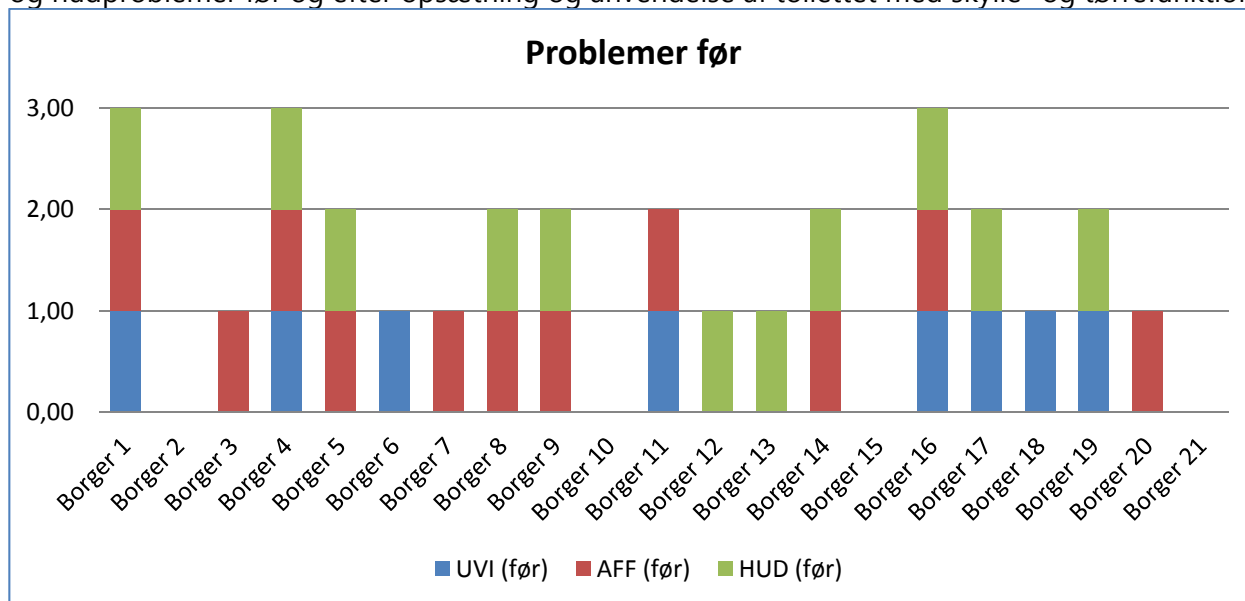
Hudproblemer

52% (11 borgere ud af 21) svarer at de har eller har haft hudproblemer, men af disse svarer 82% (9 ud af 11) at de enten har meget færre (46%) eller at problemerne helt er ophørt (36%).

Sundhed samlet set

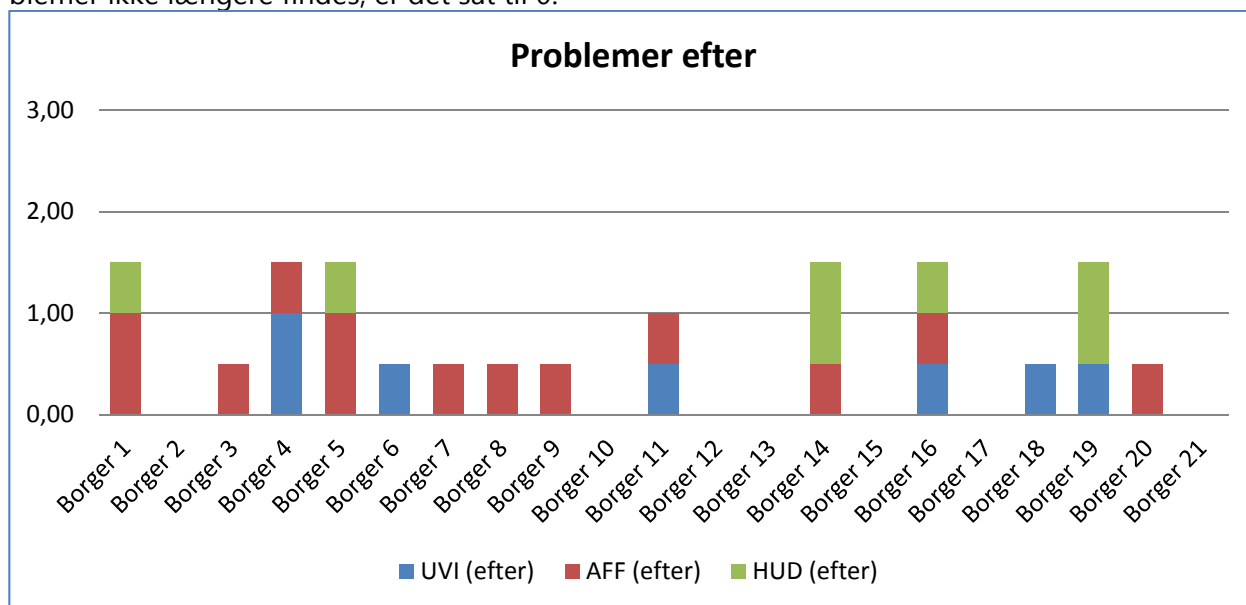
Hvis man ser på den enkelte borgers problemer med urinvejsinfektioner, afføringsvanskeligheder og hudproblemer før og efter opsætning og anvendelse af toilettet med skylle- og tørrefunktion:

Man ser af diagrammet, at 3 borgere har alle 3 typer af problemer, at 7 har 2 af problemerne i forskellige kombinationer, at 6 har et af problemerne, mens 4 borgere slet ikke har disse problemer. Forekomsten af og ændringerne i det enkelte problem (antallet af borgere og hvor stor en procentdel, der har oplevet forbedringer) fremgik af de foregående diagrammer for hhv urinvejsinfektioner, afføringsvanskeligheder og hudproblemer.

Efter opsætning af toilettet har mange borgere oplevet, at disse problemer enten er betydeligt af-

hjulpet eller helt forsvundet. I det følgende diagram ses borgerne i samme rækkefølge, og hvis et af deres problemer stadig eksisterer, men er blevet mindsket, er det sat til 0,5 på skalaen. Hvis problemer ikke længere findes, er det sat til 0.

Man ser af dette diagram, at der ikke længere er nogen borgere, som har alle 3 problemer i fuldt omfang (der er 1 borger, som har alle 3 problemer i reduceret omfang – borger 16). Langt de fleste problemer (25 ud af 30 problemer) er blevet reduceret betydeligt. Kun enkelte problemer er uændrede - det gælder 1 urinvejsinfektion (borger 4), 2 afføringsvanskeligheder (borger 1 og 5) og 2 hudproblemer (borger 14 og 19)., Nu er der desuden 7 borgere – mod 4 før, som slet ikke oplever problemer længere.

Hvis man ser nærmere på de 3 borgere, som før havde alle 3 problemer (borger 1, 4 og 16), har 2 borgere oplevet, at 1 problem er elimineret, 1 er reduceret, mens 1 stadig består (borger 1 og 4), og den 3. borger (borger 16) har oplevet at få alle 3 problemer reduceret.

Borgerens funktionsevne og selvhjulpethed

Vi har spurgt til den enkelte borgers funktionsevne, og hvorvidt de er i stand til at gennemføre

- Toiletbesøg
- Af- og påklædning
- Personlig hygiejne
- Flytte sig
- Færdes i egen bolig.

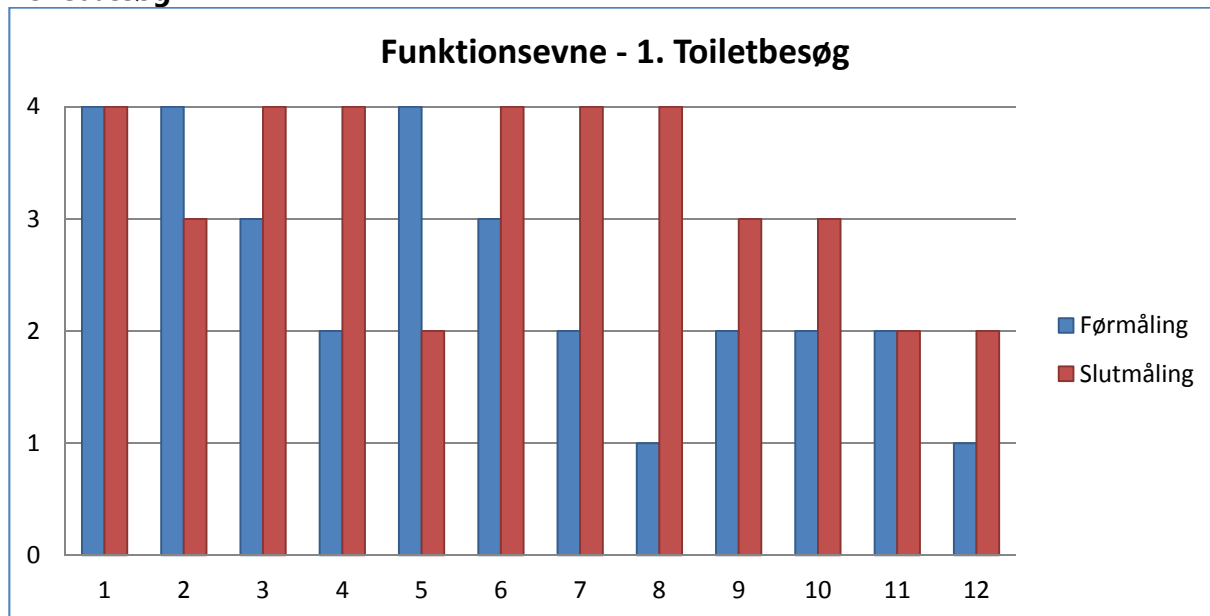
Funktionsevnen på hvert enkelt område er angivet ved en skala med 4 trin:

- Kan selv (sat til 4 i de følgende grafer og udregninger)
- Klarer stort set selv (3)
- Har vanskeligt ved (2)
- Ude af stand til (1)

I det følgende gennemgås hvert enkelt område med en analyse af, hvorvidt der er sket en ændring i graden af selvhjulpethed på det enkelte område. Dette kan kun foretages hvad angår de borgere, hvor der findes en førmåling – og det drejer sig om 12 borgere ud af de 21 besvarelser, altså cirka halvdelen.

For den enkelte borger ses ud fra graferne, om der er sket en ændring fra førmålingen (blå søjle) til slutmålingen (rød søjle) – og der er udregnet et samlet gennemsnit.

Toiletbesøg

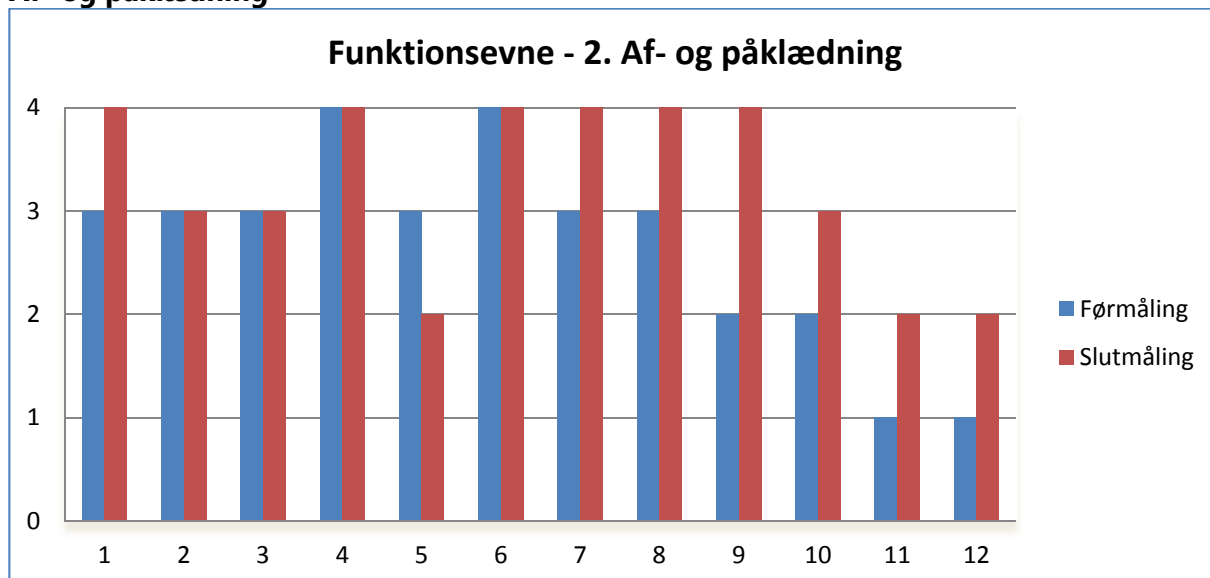
Gennemsnittet før er 2,50. Gennemsnittet efter er 3,25. **Gennemsnitlig forbedring: 30%**

8 borgere har forbedret funktionsevne (5 er blevet helt selvhjulpne)

1 borger har uændret funktionsevne (og var helt selvhjulpne)

2 borgere (nr. 2 og 5) har forringet funktionsevne (er blevet dårligere)

Af- og påklædning

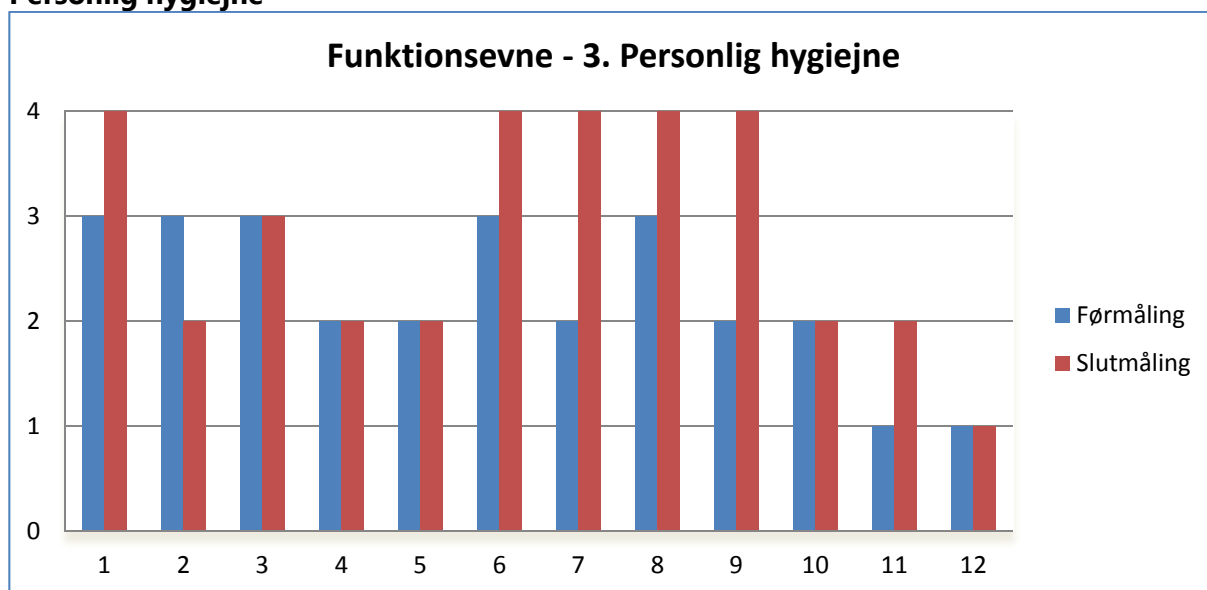
Gennemsnittet før er 2,67. Gennemsnittet efter er 3,25. **Gennemsnitlig forbedring: 22%**

7 borgere har forbedret funktionsevne (4 er blevet helt selvhjulpne)

4 borger har uændret funktionsevne (heraf var 2 helt selvhjulpne)

1 borger (nr. 5) har forringet funktionsevne (er blevet dårligere)

Personlig hygiejne

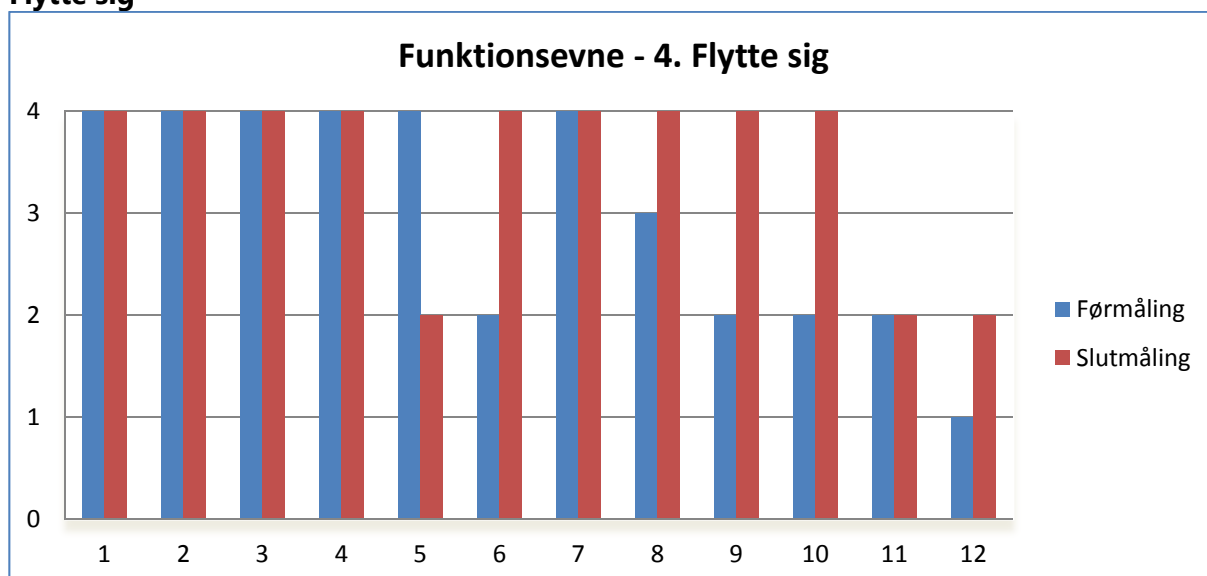
Gennemsnittet før er 2,25. Gennemsnittet efter er 2,83. **Gennemsnitlig forbedring: 26%**

6 borgere har forbedret funktionsevne (5 er blevet helt selvhjulpne)

5 borgere har uændret funktionsevne

1 borger (nr. 2) har forringet funktionsevne (er blevet dårligere)

Flytte sig

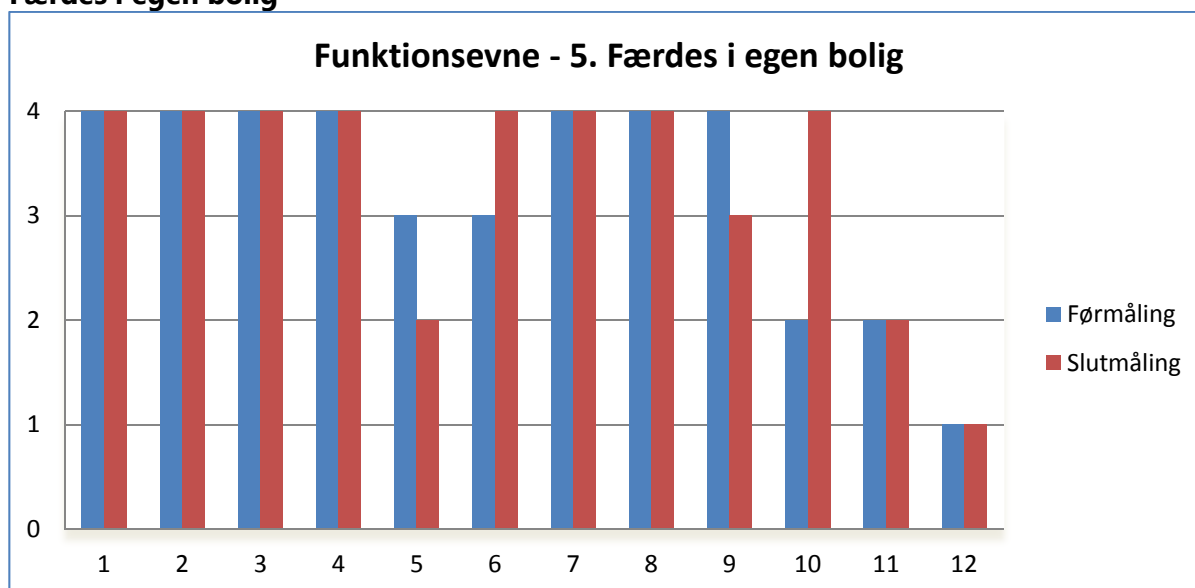
Gennemsnittet før er 3,00. Gennemsnittet efter er 3,50. **Gennemsnitlig forbedring: 17%**

5 borgere har forbedret funktionsevne (3 er blevet helt selvhjulpne)

6 borgere har uændret funktionsevne

1 borger (nr. 5) har forringet funktionsevne (er blevet dårligere)

Færdes i egen bolig

Gennemsnittet før er 3,25. Gennemsnittet efter er 3,33. **Gennemsnitlig forbedring: 2%**

2 borgere har forbedret funktionsevne (og er blevet helt selvhjulpne)

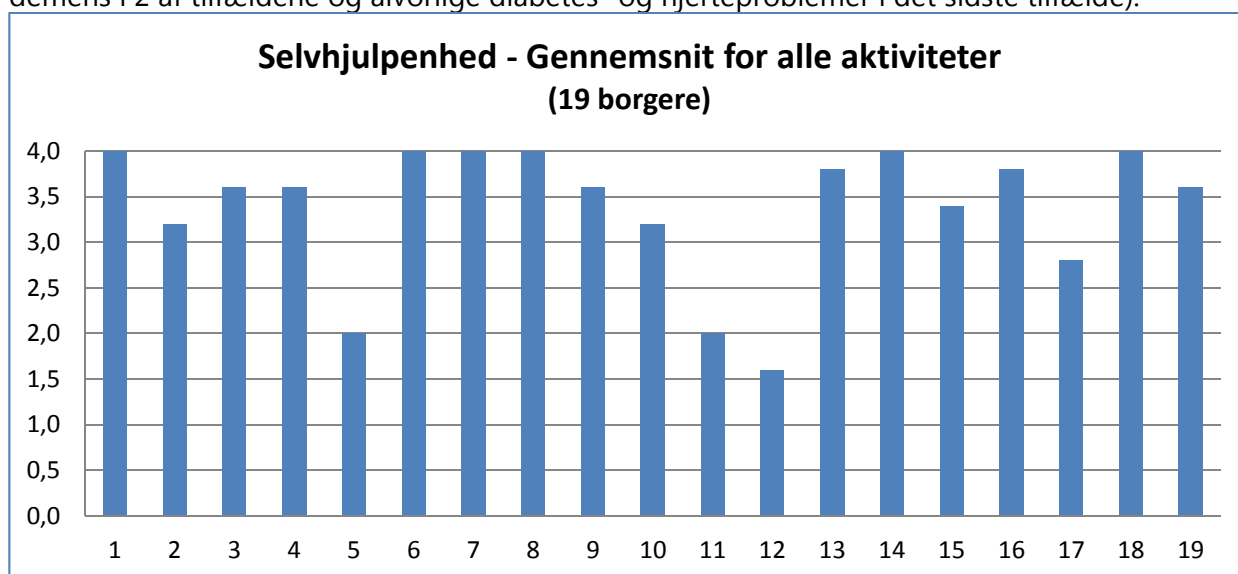
8 borgere har uændret funktionsevne (heraf var 6 i forvejen helt selvhjulpne)

2 borgere (nr. 5 og 9) har forringet funktionsevne (er blevet dårligere)

Samlet vurdering af selvhjulpnehed

Ud fra de samlede besvarelser med vurdering af funktionsevne, inklusive de borgere, hvor der ikke foreligger en førmåling (i alt 19, hvis man fraregner den borger, som døde lige omkring tidspunktet for evalueringen), er det tydeligt at borgerne, som har toiletter med skylle- og tørrefunktion, i stort omfang er selvhjulpne med en række almindelige daglige aktiviteter i hjemmet.

6 borgere (32%) kan gennemføre alle aktiviteter selv, og yderligere 3 har kun en enkelt aktivitet, som de ikke kan udføre fuldstændig alene. Kun 3 borgere skiller sig ud ved at være meget lidt selvhjulpne (og hvis man analyserer på hver enkelt af dem, viser det sig, at det skyldes tiltagende demens i 2 af tilfældene og alvorlige diabetes- og hjerteproblemer i det sidste tilfælde).

6 borgere er helt selvhjulpne, 6 borgere har et gennemsnit på over 3,5 - dvs at de kan gennemføre aktiviteterne med kun begrænset hjælp, 4 har et gennemsnit på over 2,5 - dvs at de stort set selv kan klare aktiviteterne dog med lidt hjælp. Sammenlagt kan 16 ud af 19 (84%) klare at gennemføre alle de 5 aktiviteter selv eller med hjælp i mindre omfang.

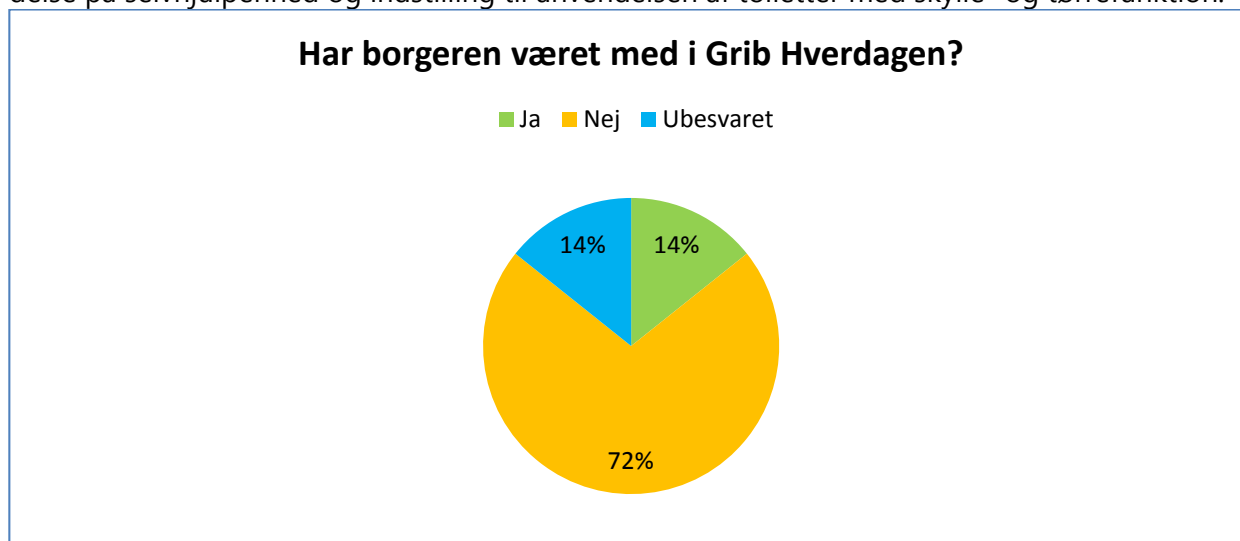
I øvrigt ift selvhjulpnehed:

4 af de borgere, som var udtaget til at deltage i undersøgelsen, men som ikke har besvaret den, fordi de ikke får anden hjælp eller pleje fra kommunen, anvender et toilet med skylle- og tørrefunktion, som enten gør, at de kan klare det selv, eller at deres mand eller hustru nu kan klare det uden hjælp fra hjemmeplejen.

Derfor kan man godt medregne disse 4 som selvhjulpne/delvist selvhjulpne, hvorved denne gruppe kommer til at omfatte mindst 20 ud af 23 (87%).

Deltagelse i Grib Hverdagen

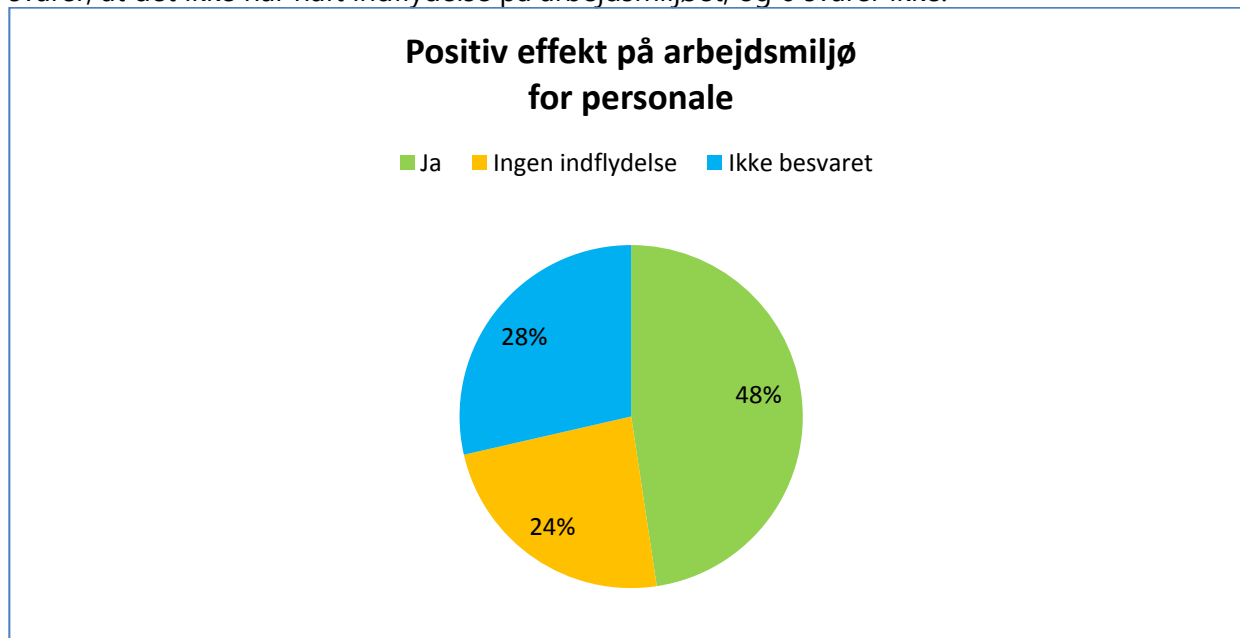
Kun 3 ud af 21 har svaret bekræftende på, at de har deltaget i Grib Hverdagen (hverdagsrehabilitering). Dette gør det ikke muligt at drage nogen konklusion på, om Grib Hverdagen har haft indflydelse på selvhjulpnehed og indstilling til anvendelsen af toiletter med skylle- og tørrefunktion.

Effekt for personalet

Arbejds miljø

10 ud af 21 (48%) svarer, at toilettet har haft en positiv effekt på plejepersonalets arbejdsmiljø, 5 svarer, at det ikke har haft indflydelse på arbejdsmiljøet, og 6 svarer ikke.

Blandt beskrivelserne af, hvordan det har haft en effekt på plejepersonalets arbejdsmiljø, finder man følgende:

"Mindre belastning af skuldre og lænd"

"Der er ikke "skæve forflytninger" hos borgeren længere"

"Vi skal ikke længere hjælpe med at vaske forneden"

"Jeg skal ikke bukke og tørre borgeren, når der er et skylletoilet"

"Vi skåner kroppen, da vi ikke længere skal udføre nedre hygiejne. Mindre overbelastning af lænd og skuldre"

"Borgeren kan klare sig selv"

"Ingen nedre toiletpleje"

"Ikke stå foroverbøjet"

"Afføringsuheld gav ekstra vasketøj og skulle hjælpe borgeren af tøjet siddende eller stående på badeværelset. Ekstra tilkald medførte stress ift at nå arbejdsopgaver"

"Kan lettere hjælpe borgeren på toilettet"

Dette svarer fint til de beskrivelser, der er lavet af hvordan arbejdsdagen og rutinerne har ændret sig:

"Mindre tid hos borgeren og mere fleksibilitet i, hvilket tidspunkt vi kommer på"

"Færre besøg"

"Mindre pres ift at nå arbejdsopgaverne"

"Jeg kan lave en bedre hygiejne forneden"

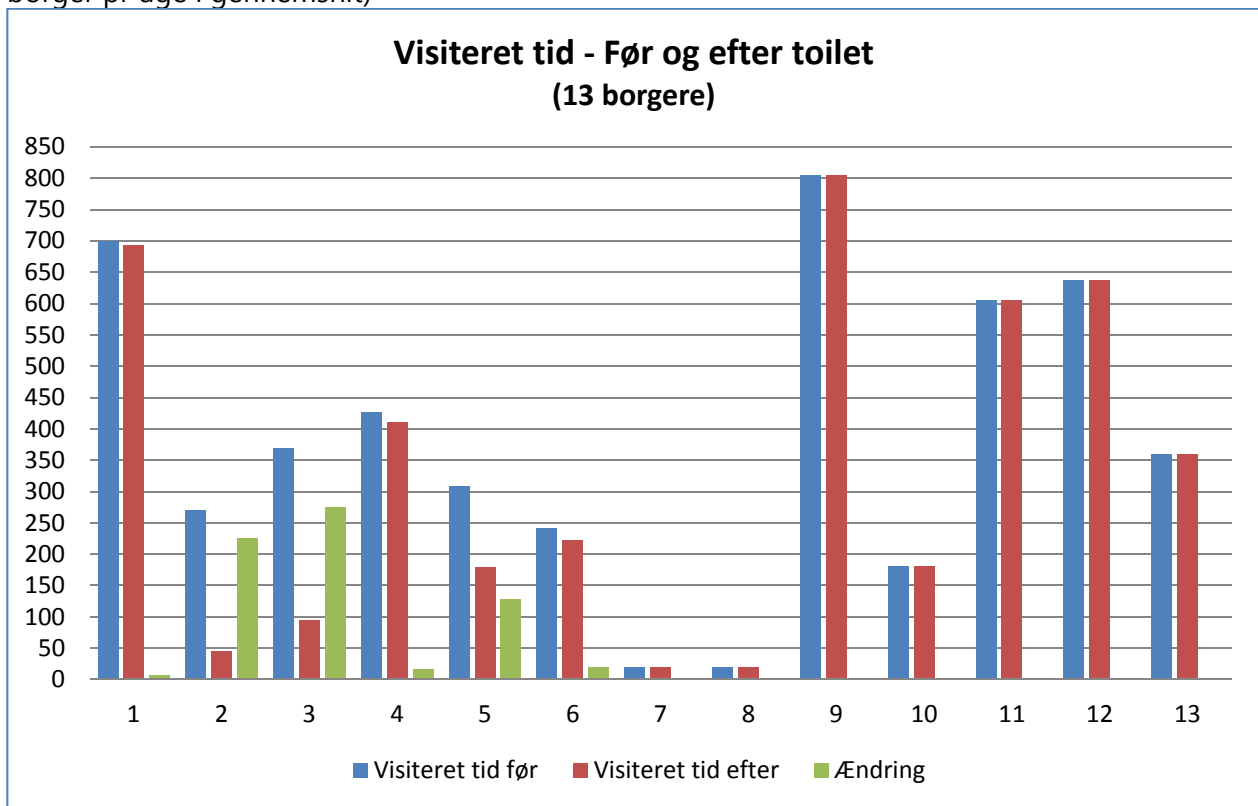
"At man ikke laver nedre pleje"

"Ikke noget personlig pleje forneden"

Tidsbesparelse

Visiteret tid (evt. besparelse): Kun 62% (13 ud af 21) har angivet visiteret tid før og efter opsætningen af toilettet. Af disse har 7 angivet uændret tidsforbrug, mens 6 angiver en besparelse i den visiterede tid.

Besparselsen på den samlede visiterede tid (for alle, der har angivet tid før og efter) er på 13,6% (et fald fra 4946 minutter til 4273 minutter for 13 borgere – 673 minutter i alt, eller 51,8 minutter pr borger pr uge i gennemsnit)

Hvis man ser på kommentardelen, viser det sig imidlertid at langt flere har sparet tid.

Dels angiver en del af de 38% som ikke angav visiteret tid, at de nu kan bruge den del af tiden, som tidligere gik til at hjælpe med toiletbesøg og nedre hygiejne, til noget andet. En del af dem, som har angivet uændret tidsforbrug, angiver også, at de nu anvender tiden til noget andet. (En angiver i en telefonsamtale, at tidsbesparelsen ikke vil fremgå af spørgeskemaet, "idet tiden nu anvendes til noget andet – og fordi borgeren er blevet dårligere...").

Der var fra kommunens side et mål om, at der i gennemsnit skulle spares 5 minutter pr borger pr dag, svarende til 35 minutter pr uge. Undersøgelsen viser, at der i gennemsnit som minimum spares 51,8 minutter pr. borger. Altså 48% større tidsbesparelse end antaget. Det må derfor konkluderes, at der er en meget positiv tidsbesparende effekt ved brug af toiletter med skylle- og tørrefunktion.

Hvor der før var en forventet besparelse på 11.500 kr. per borger per år, viser det sig, at der kan spares 17.020 kr. per borger. Med det forventede antal borgere der benytter toilet med skylle- og tørrefunktion på 500 vil kommunen kunne opnå en besparelse på 8,5 mio. kr. pr år.

Det skal bemærkes, at der her ikke er fraregnet udgifter til køb og installation af toilet (og senere afmontering) samt i visse tilfælde øgede driftsudgifter til rengøring. Omvendt er der heller ikke indregnet forventede besparelser som følge af den forbedre sundhedstilstand hos borgerne, herunder færre udgifter til kommunal medfinansiering i forbindelse med indlæggelser på grund af urinvejsinfektioner mv.

Ulemper, problemer og øvrige kommentarer i evalueringen

Der er ikke rapporteret alvorlige ulemper eller problemer.

Instruktion i brug

En enkelt borger angiver, at hun gerne ville have modtaget bedre instruktion i hvordan hun skulle anvende toilettet, før hun begyndte at bruge det. For en anden borger, angiver plejepersonalet, at borgeren pga demens har svært ved at bruge toilettet korrekt.

Rengøring

Et par steder angives det, at en toiletforhøjer gør det sværere at foretage ordentlig rengøring af toilettet. Desuden angiver en borger, at "man skal være meget påpasselig med rengøring. Der skal tørres af både fra oven og fra neden, fordi det sprøjter – så det skal holdes tørt. Desuden er det svært at foretage afkalkning, fordi man skal passe på dyserne, der kun må få eddikevand".

Toilettets (sædets) størrelse

For en borger angives det, at en større toiletåbning ville gøre det lettere for borgeren at undgå at ramme ved siden af. En anden angiver, at "toilettet ville være en god idé, hvis det passede bedre til mænd" – med dette menes tilsyneladende, at åbningen er for lille.

Tørrefunktion

En enkelt borger angiver, at hun ikke bruger varm luft så meget, fordi hun synes luften bliver kold efter nogen tid.

Andre kommentarer

"Borger er meget glad for skylletoilettet! Har lige været på ferie, hvor hendes mave ikke rigtig har fungeret. Skyllefunktionen er en meget stor hjælp for hendes tarmfunktion"

"Føler sig mere sikker (sædebalance og stabilitet) på dette toilet. Kan blive visiteret til hjælp til toiletbesøg, men vil gerne selv – og det er blevet væsentligt nemmere og mere hygiejnisk"

"Borger er sikker på at være ren og tør efter toiletbesøg"

Øvrige spørgsmål

For alle de øvrige spørgsmål i undersøgelsen gælder, at der ikke er kommet tilstrækkeligt med kvalificerede svar til at vi kan anvende resultaterne til noget.

INTERVIEWSKEMA

April 2013

Kære xxxxxxxx (Teamleder – tovholder)

Som led i implementering af toiletsæder med skylle – og tørrefunktion ønsker forvaltningen at få indsigt i teknologiens påvirkninger dels på borgerens situation og dels på udførerorganisationen.

Der er derfor blevet udvalgt et lille repræsentativt udsnit af borgere, som er fulgt nærmere igennem ca. ½ år ved, at der er lavet før- (og for nogle midtvejs-) registreringer.

Slutmåling

Nu er vi så kommet til den endelige slutmåling, der skal vise effekten af implementeringen af toiletsæderne med skylle- og tørrefunktion.

Målet er at få indsigt i, hvordan disse skylle- og tørretoiletsæder påvirker borgerens og medarbejderens hverdag, - hvordan er effekten og kan der opnås større effekt af teknologien.

Slutregistreringen udføres i perioden: 5. – 15. april 2013.

Slutregistreringen er på **5** sider, der skal udfyldes for hver borger.

Borgerens navn er påført skemaet. Forventet afleveringsdato er ligeledes påført.

Inddragede borgere:

Navn: Xxxxx Yyyy

Udfyldelse af skemaet til slutmålingen:

Skemaet tænkes udfyldt af teamlederen/ tovholder i samarbejde med medarbejderen, der er tæt på borgeren. Det er **vigtigt at alle spørgsmål besvares.**

Hvis du har problemer eller spørgsmål i forbindelse med besvarelsen, kontakt Søren Aalykke.

Videndeling: En slutrapport med essensen af den indhøstede viden og resultater fra målingerne vil blive sendt rundt til alle kommunens udførerorganisationer til fælles læring og afsæt for nye handlinger.

Venlig hilsen

Birgit Mikkelsen

Søren Aalykke

Tlf. 29 20 98 36

Mob. 25 85 10 02

Du bedes udfylde nærværende **5** sider og returnere materialet til Søren Aalykke (pr mail: so-la@aarhus.dk, eller pr. post til Søren Aalykke, Velfærdsteknologisk Enhed, Skovvangsvej 97, 8200 Aarhus N.)

Skemaet returneres senest 15. april 2013

BAGGRUNDSOPLYSNINGER OM BORGEREN:

Borgerens navn: Xxx Yyy

Borgerens fødselsdato og år dd-mm-yyyy

1. Borgerens ugentligt visiterede tid:

a. **Før** opsætning af skylletoilet: _____ timer _____ minutter

b. **Nu:** _____ timer _____ minutter

2. Hvilke praktiske - og plejeindsatser er borgeren visiteret til: _____

FYSISK OG PSYKISK EFFEKT:

3. **Skriv kort nedenfor, hvilken effekt toiletsædet har haft** - på fx tidsbesparelse, afhjælpning af hud - og hygiejneproblemer eller sygdomme (gener i nedre regioner), imødekomme blufærdighed osv.

BORGEREN

4. **Har skylletoiletet påvirket borgerens livskvalitet?** Beskriv:

5. **Bliver borgerens forventninger indfriet:** : ____ ja ____ nej

Hvis nej, uddyb gerne:

6. **Har borgeren været med i "Grib hverdagen" i perioden, hvor borgeren har skylletoilet:**
____ ja ____ nej

Hvis ja, - hvilken påvirkning har det haft på effekten af skylletoiletet?

7. **Justeringer som ville øge effekten for borgeren:**

8. **Hvordan er borgerens generelle holdning til at Aarhus kommune tilbyder borgerne skylletoiletter:**

MEDARBEJDEREN

9. Bliver medarbejderens forventninger indfriet: ____ ja ____ nej

Hvis nej, uddyb gerne:

10. Justeringer som ville øge effekten for medarbejderne:

11. Hvordan er medarbejdernes generelle holdning til at Aarhus kommune tilbyder borgerne skylletoiletter:

12. Har skylletoiletet modsvaret begrundelsen for at søge toilettet til denne borger?

ARBEJDSMILJØ effekt:

13. Har skylletoiletet haft påvirkning på dit arbejdsmiljø: ____ ja ____ nej

Hvis ja, hvordan?

14. Beskriv hvordan du mærker det i din krop

15. Hvordan har det ændret din arbejdsdag eller dine arbejdsprocesser?

16. Hvilken videndeling har det givet anledning til i teamet?

17. Beskriv hvordan det har påvirket din kontakt til borgeren::

BORGERENS SITUATION:

18. *Beskriv kort borgerens nuværende situation - fysisk og mentalt, som er relevant ift. borgerens behov for hjælp og eventuelle medvirken.*

BORGERENS FUNKTIONSEVNE

19. Hvad er borgerens funktionsniveau i forhold til nedenstående (Afkryds med X)

a. TOILETBESØG?	b. AF- OG PÅ-KLÆDNING?	c. PERSONLIG HYGI-EJNE?	d. AT FLYTTE SIG?	e. AT FÆRDES I EGEN BOLIG?
☐ Kan selv	☐ Kan selv	☐ Kan selv	☐ Kan selv	☐ Kan selv
☐ Klarer stort set selv	☐ Klarer stort set selv	☐ Klarer stort set selv	☐ Klarer stort set selv	☐ Klarer stort set selv
☐ Har vanskeligt ved	☐ Har vanskeligt ved	☐ Har vanskeligt ved	☐ Har vanskeligt ved	☐ Har vanskeligt ved
☐ Ude af stand til	☐ Ude af stand til	☐ Ude af stand til	☐ Ude af stand til	☐ Ude af stand til

20. Har borgeren haft blærebetændelser indenfor det sidste halve år **før** op sætningen af skylletoiletet: ___ja ___nej

Hvis ja:

- Antal gange: _____
- Hvilken behandling er iværksat: _____

21. Har borgeren haft blærebetændelser **efter** op sætningen af skylletoiletet: ___ja ___nej

Hvis ja:

- Antal gange: _____
- Hvilken behandling er iværksat: _____

22. Har borgeren vanskeligt ved at komme af med afføring? ___ja ___nej

Hvis ja:

- Bruger borgeren afførende midler: _____
- Anden indsats: _____

23. Hjælper skylletoiletet borgeren til bedre tarmtømning: ___ja ___nej

Hvis ja:

- Bruges spulefunktionen til stimulation af afføringsrefleksen: ___ja ___nej
- Kommer borgeren oftere på toilet: ___ja ___nej

24. Anslået bleforbrug:

a. **Før:** _____ Antal pr. døgn, b. **Nu:** _____ Antal pr. døgn,

25. Har borgeren hudproblemer: ___ja ___nej

Hvis ja:

Behandling: _____

Har hudproblemerne ændret karakter efter anvendelsen af skylletoiletet?

BESØG HOS BORGEREN

26. Totale antal besøg pr. uge: _____ med én hjælper, _____ med to eller flere hjælpere

Nedre hygiejne

27. ANTAL MEDARBEJDERE DER HJÆLPER VED BESØG

ARBEJDSGANG	ANTAL MEDARBEJDERE
a. Støtte hen til toiletet, afklædning og sætte sig	medarbejder(e)
b. Nedre hygiejne, påklædning og rejse sig	medarbejder(e)
c. Støtte fra toiletet til ønsket sidde/liggeplads	medarbejder(e)
d. Nedre hygiejne i seng	medarbejder(e)

28. Foregår nedre hygiejne i seng færre gange end før? ____ja ____nej

Toiletbesøg

29. Anslået tidsforbrug pr. toiletbesøg: _____ minutter

(angiv anslået tid, som den enkelte medarbejder bruger, til at hjælpe borgeren ved toiletbesøg, eksempelvis til hjælp hen til toiletet, af – og påklædning og nedre hygiejne ved toiletbesøget).

30. Antal toiletbesøg dagligt

en hjælper:

besøg dagligt dag _____ aften _____ nat _____

besøg ved nødkald dag _____ aften _____ nat _____

to hjælpere:

besøg dagligt dag _____ aften _____ nat _____

besøg ved nødkald dag _____ aften _____ nat _____

31. Anslået antal toiletbesøg pr. uge:

- med én hjælper, _____ med to eller flere hjælpere _____

Nødkald

- **32. Besøg via nødkald pr uge** _____ gange

- **33. Anslået tidsforbrug pr. nødkald toiletbesøg:** _____ minutter

-

Nedre hygiejne (ikke toilethjælp)

34. Antal besøg til nedre hygiejne pr. uge: _____ gange

35. Anslået tidsforbrug pr. gang til nedre hygiejne: _____ minutter

36. Anslået totale antal besøg pr. uge til nedre hygiejne:

a. med én hjælper, _____

b. med to eller flere hjælpere _____

37. Foretages nedre hygiejne i seng sjældnere end tidligere? ____ja ____nej

Bad

38. Antal bad pr. uge: _____ gange

39. Anslået tidsforbrug pr. bad: _____ minutter

40. Andet – skriv bemærkninger her

UDFYLDT AF:

Navn: _____

Telefonnummer: _____

Tilknyttet område/lokalcenter: _____

Dato for udfyldelse: _____

Birgit Mikkelsen
chefkonsulent, MSO
Telefon: 89 40 69 27 / 29 20 98 36
E-mail: bmik@aarhus.dk

Søren Aalykke
Projektmedarbejder
Telefon: 25 85 10 02
E-mail: sola@aarhus.dk